

**Opinia Komitetu Regionów „Wartość dodana uczestnictwa władz lokalnych i regionalnych w procesie rozszerzenia”**

(2009/C 76/10)

KOMITET REGIONÓW

- Zaleca, by państwa z grupy potencjalnych krajów kandydujących, o ile spełnią wymagania stawiane przez Komisję Europejską, kwalifikowały się do wsparcia także z trzech pozostałych komponentów, tak by mogły uzyskiwać pomoc na takich samych warunkach jak kraje kandydujące.
- Zaleca, by uwzględnić niniejszą opinię jako punkt wyjścia dla szerzej zakrojonej i dokładniejszej oceny zebranych dotychczas doświadczeń, ponieważ ocena taka mogłaby udokumentować wyczerpującą i zasadniczą pracę, jaką władze lokalne i regionalne wykonały w trakcie wcześniejszych etapów rozszerzenia. W tym kontekście pożądane jest, by Komitet Regionów, wykorzystując środki przeznaczone na badania, opracował szczegółową analizę udziału szczebla lokalnego i regionalnego w odniesieniu do IPA na okres 2007-2009.
- Opowiada się za tym, by w celu dokładniejszego omówienia tej tematyki Komitet Regionów podjął na początku 2009 r. inicjatywę zorganizowania szeroko zakrojonego forum dyskusyjnego, do udziału w którym zaproszeni zostaliby przedstawiciele Komisji, Parlamentu Europejskiego, władz lokalnych i regionalnych z krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących oraz innych zainteresowanych podmiotów. Byłby to odpowiedni wstęp do procesu oceny.
- Wzywa, by na podstawie tej oceny Komitetu Regionów i Komisji Europejskiej opracować polityczne ramy odniesienia dotyczące udziału władz lokalnych i regionalnych w procesie rozszerzenia. Ramy te powinny zostać przyjęte przez KR, ponieważ ich sporządzenie stanowiłoby doskonałą okazję do oceny istniejących struktur i form kooperacji pod kątem dalszego rozwoju transgranicznej współpracy władz lokalnych i regionalnych z państw członkowskich, krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących.

**Sprawozdawca:** Helene LUND (DK/PSE), radna gminy Furesø

## I. ZALECENIA POLITYCZNE

### KOMITET REGIONÓW

#### Uwagi ogólne

1. Komitet wyraża zadowolenie z pomyślnego zakończenia piątego etapu rozszerzenia. W tym procesie władze samorządowe w Bułgarii i Rumunii w istotny sposób przyczyniły się do ukierunkowania rozwoju na budowanie trwałej demokracji na szczeblu lokalnym i regionalnym.

2. Podkreśla, że w kontekście współpracy transgranicznej niezbędne jest wyciągnięcie wniosków z doświadczeń związanych z rozszerzeniem UE w przeszłości, aby zoptymalizować i poprawić starania związane z aktualnymi negocjacjami akcesyjnymi z krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi.

3. Zaleca zatem, by zwracać jeszcze większą uwagę na współpracę między władzami lokalnymi i regionalnymi w państwach członkowskich, krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących.

4. Przyjmuje z zadowoleniem instrument pomocy przedakcesyjnej (IPA), dla którego podstawę stanowi komunikat Komisji (COM(2004) 627 końcowy) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 1085/2006, a także odsyła do swojej opinii w sprawie ustanowienia instrumentu pomocy przedakcesyjnej (IPA) (CdR 498/2004 fin). Komitet Regionów popiera utworzenie IPA składającego się z pięciu komponentów: a) pomoc w okresie przejściowym i rozwój instytucjonalny, b) współpraca transgraniczna, c) rozwój regionalny, d) rozwój zasobów ludzkich oraz e) rozwój obszarów wiejskich.

5. Stwierdza, że IPA, obejmujący lata 2007-2013, stanowi ważny środek służący wspieraniu tworzenia trwałych struktur politycznych i administracyjnych w krajach kandydujących oraz potencjalnych krajach kandydujących, ponieważ od 1 stycznia 2007 r. IPA jest głównym instrumentem świadczenia poszczególnych rodzajów pomocy przedakcesyjnej, które były wcześniej dostępne dla Turcji i krajów Bałkanów Zachodnich za pośrednictwem takich programów jak PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS i instrument finansowy dla Turcji.

6. Przyjmuje z zadowoleniem trzyletnie orientacyjne ramy finansowe IPA dla przydzielania środków poszczególnym krajom będącym odbiorcami pomocy, ponieważ jest to przejawem elastycznego podejścia. Komitet zwraca uwagę, że trudno jest znaleźć rozwiązanie odpowiadające wszystkim stronom. Dlatego też potrzebne są elastyczne instrumenty, dzięki którym można uwzględnić wyzwania i problemy pojawiające się w poszczególnych państwach.

7. Zauważa jednocześnie, że kraje otrzymujące pomoc można podzielić na dwie grupy. W skład grupy krajów kandydujących wchodziły Bułgaria, Jugosłowiańska Republika Macedonii,

Chorwacja i Turcja. Do grupy potencjalnych krajów kandydujących należą Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Serbia i Kosowo. W związku z tym podziałem Komitet stwierdza, że dla grupy krajów kandydujących dostępne jest wsparcie ze wszystkich pięciu komponentów, natomiast państwa z grupy potencjalnych krajów kandydujących mogą wnioskować o pomoc jedynie z dwóch pierwszych komponentów: pomoc w okresie przejściowym i rozwój instytucjonalny oraz współpraca transgraniczna.

8. Zaleca, by państwa z grupy potencjalnych krajów kandydujących, o ile spełnią wymagania stawiane przez Komisję Europejską, kwalifikowały się do wsparcia także z trzech pozostałych komponentów, tak by mogły uzyskiwać pomoc na takich samych warunkach jak kraje kandydujące.

9. Podkreśla, że decydujące znaczenie mają ostre wymagania co do późniejszego udokumentowania rezultatów osiągniętych dzięki IPA.

10. Zwraca uwagę na to, że znaczna część prawodawstwa wdrażana jest na szczeblu lokalnym i regionalnym (na szczeblu samorządowym wdraża się do 70 % prawodawstwa z dziedziny środowiska), dlatego też ważne jest, by władze lokalne i regionalne otrzymały faktyczną możliwość uzyskania wsparcia z IPA, tak by mogły kontynuować swoją pozytywną i ważną pracę oraz nadal wносить konstruktywny wkład w rozwój solidnych struktur administracyjnych oraz trwałej demokracji na szczeblu lokalnym i regionalnym w krajach kandydujących oraz potencjalnych krajach kandydujących.

#### Wkład podmiotów lokalnych i regionalnych w proces rozszerzenia

11. Podkreśla, że jeśli kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące mają spełnić wymagania zawarte w wspólnym dorobku prawnym, kryteriach kopenhaskich oraz konkluzjach ze szczytu w Madrycie w grudniu 1995 r., trzeba pilnie stworzyć w krajach kandydujących trwałe zdecentralizowane struktury polityczne i administracyjne.

12. Zwraca uwagę na to, że władze lokalne i regionalne często są pierwszym punktem kontaktu obywateli z administracją, dlatego ważne jest, by mogły oferować usługi poszukiwane przez obywateli. Doświadczenie pokazuje, że decydujące znaczenie mają starania o tworzenie zdecentralizowanych struktur politycznych i administracyjnych, ponieważ w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących struktury te są często słabe. Chodzi tu o dziedzinę, w której władze lokalne i regionalne w UE dysponują dużym doświadczeniem, ponieważ we wszystkich państwach członkowskich władze samorządowe stają przed takimi zadaniami. Komitet uznaje też za ważne, by w trakcie procesu rozszerzenia nie doszło do trwałego pogorszenia oferty usług dla obywateli, gdyż mogłoby to prowadzić do negatywnego postrzegania członkostwa w UE.

13. Podkreśla, że tworzenie silniejszych zdecentralizowanych struktur należy uznać za sprawę pilną, ponieważ znaczna część wspólnotowego dorobku prawnego wdrażana jest na szczeblu lokalnym i regionalnym. Dlatego też zdaniem Komitetu należy uznać szczebel lokalny i regionalny za równorzędnego partnera dla szczebla centralnego. Solidne zdolności administracyjne na szczeblu lokalnym i regionalnym pomagają zapewnić obywatelom konieczne usługi oraz stawić czoła pojawiającym się wyzwaniom, dzięki czemu odciążony zostanie szczebel centralny.

14. Zwraca uwagę na to, że dla pomyślnego politycznego i administracyjnego umocnienia się struktur politycznych i administracyjnych na poziomie lokalnym i regionalnym ważny jest rozwój demokracji lokalnej we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim, ponieważ obywatele mają do niej zaufanie i daje im ona poczucie współudziału. Władze lokalne i regionalne posiadają wieloletnie doświadczenie w zakresie współpracy transgranicznej, np. w ramach partnerstwa miast, które obejmuje także aspekty kulturowe i tożsamościowe w odniesieniu do rozwoju demokracji i administracji. Zapewnia to pozytywną wartość dodaną dla Wspólnoty.

15. Zwraca ponadto uwagę na to, że szczebel lokalny i regionalny jest obeznany ze współpracą międzykulturową, ponieważ z reguły to właśnie on ma bezpośredni kontakt z obywatelami pochodzącymi z różnych środowisk kulturowych. Dzięki temu władze lokalne i regionalne zyskały praktyczne doświadczenia w pracy z różnymi kulturami i mogą je teraz wykorzystać w międzykulturowej działalności w ramach procesu rozszerzenia, we współpracy z państwami członkowskimi, krajami kandydującymi oraz potencjalnymi krajami kandydującymi.

### **Waga spójnego podejścia we współpracy transgranicznej**

16. Uznaje za ważne, by w ramach przygotowań do akcesji opracować spójne podejście do współpracy transgranicznej.

17. Podkreśla, że jednym z priorytetów KR-u w odniesieniu do stosunków zewnętrznych jest wytłumaczenie obywatelom procesu rozszerzenia (CdR 322/2006). Komitet akcentuje, że lepiej i łatwiej byłoby mu informować o swoim zaangażowaniu, gdyby systematycznie otrzymywał informacje o praktycznych, konstruktywnych i trwałych wynikach, jakie osiągnęły władze lokalne i regionalne w procesie rozszerzenia.

18. Komitet dziękuje wszystkim władzom lokalnym i regionalnym z państw członkowskich, krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących, które wzięły udział w badaniu służącym za podstawę niniejszej opinii. Przekazując informacje o swych doświadczeniach w zakresie współpracy władz lokalnych i regionalnych w państwach członkowskich, krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących, wniosły one wyjątkowy wkład w jej opracowanie. Zwłaszcza chorwackie miasta i regiony udzieliły obszernych odpowiedzi, co świadczy o ich znacznym zaangażowaniu. Odpowiedzi, które napłynęły

ze wszystkich uczestniczących krajów, stanowią szczególnie dobry praktyczny punkt wyjścia dla oceny dotychczasowych starań oraz podstawę do opracowania politycznych wytycznych dla dalszych prac.

## **II. ZALECENIA POLITYCZNE**

### **Wytyczne polityczne <sup>(1)</sup>**

19. Zaleca, by uwzględnić niniejszą opinię jako punkt wyjścia dla szerzej zakrojonej i dokładniejszej oceny zebranych dotychczas doświadczeń, ponieważ ocena taka mogłaby udokumentować wyczerpującą i zasadniczą pracę, jaką władze lokalne i regionalne wykonały w trakcie wcześniejszych etapów rozszerzenia. W tym kontekście pożądane jest, by Komitet Regionów, wykorzystując środki przeznaczone na badania, opracował szczegółową analizę udziału szczebla lokalnego i regionalnego w odniesieniu do IPA na okres 2007-2009. Badania te należy przeprowadzić we współpracy z uniwersytetami i organizacjami z różnych krajów członkowskich i kandydujących. Ponadto zalecane byłoby stworzenie grupy monitorującej, w której skład wchodziłoby przedstawiciele grup politycznych i Komisji oraz władz lokalnych i regionalnych z krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących. Grupa ta powinna obserwować przeprowadzanie badań i składać sprawozdania Komitetowi oraz grupom roboczym, by w ten sposób zadbać o szerokie zaangażowanie w projekty w zakresie oceny.

20. Opowiada się za tym, by w celu dokładniejszego omówienia tej tematyki Komitet Regionów podjął na początku 2009 r. inicjatywę zorganizowania szeroko zakrojonego forum dyskusyjnego, do udziału w którym zaproszeni zostaliby przedstawiciele Komisji, Parlamentu Europejskiego, władz lokalnych i regionalnych z krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących oraz innych zainteresowanych podmiotów. Byłby to odpowiedni wstęp do procesu oceny.

21. Zaleca, by w prace związane z oceną włączyć Sekretariat Komitetu Regionów i grupy robocze ds. krajów Bałkanów Zachodnich, Turcji i Chorwacji, które w pewnym stopniu już zajęły się istotnymi aspektami procesu rozszerzenia, a także wspólny komitet konsultacyjny UE-BJR Macedonii, ponieważ organy te mogą wnieść istotny wkład dzięki swojej znaczącej wiedzy o wyzwaniach, przed jakimi stoją kraje kandydujące oraz potencjalne kraje kandydujące.

22. Wzywa, by na podstawie tej oceny Komitetu Regionów i Komisji Europejskiej opracować polityczne ramy odniesienia dotyczące udziału władz lokalnych i regionalnych w procesie rozszerzenia. Ramy te powinny zostać przyjęte przez KR, ponieważ ich sporządzenie stanowiłoby doskonałą okazję do oceny istniejących struktur i form kooperacji pod kątem dalszego rozwoju transgranicznej współpracy władz lokalnych i

<sup>(1)</sup> Wytyczne polityczne i wytyczne praktyczne zostały opracowane na podstawie badania, w którym wzięły udział państwa członkowskie, kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące. Zebrany materiał znajduje się w załączniku.

regionalnych z państw członkowskich, krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących. Polityczne ramy odniesienia byłyby wspólnym dokumentem referencyjnym dla Komisji i Komitetu Regionów dotyczącym dalszego rozwoju IPA, gdyż obejmowałyby zestawienie zaleceń dotyczących współpracy w zakresie rozszerzenia, tak by instrument ten mógł w większym zakresie odpowiadać konkretnym potrzebom władz lokalnych i regionalnych.

23. Opowiada się za tym, by włączyć władze lokalne i regionalne w proces rozszerzenia jako równoprawnych partnerów, ponieważ mają one dużą wiedzę i doświadczenie we wspieraniu krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących na drodze lokalnej i regionalnej współpracy transgranicznej. Powinny być one postrzegane jako skarbnica doświadczeń, z której mogą korzystać także cała Unia Europejska i jej instytucje. Dlatego też wzywa Komisję, kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące, by we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi wypracowały ramy prawne i finansowe konieczne dla włączenia tych władz w proces rozszerzenia. Polityczne ramy odniesienia dotyczące udziału władz lokalnych i regionalnych w procesie rozszerzenia mogą stanowić pierwszy krok w tym kierunku.

### III. ZALECENIA DOTYCZĄCE PROJEKTÓW

#### Wytyczne dotyczące projektów

24. Zwraca uwagę, że mniejsze projekty dotyczące współpracy transgranicznej, prowadzone przez władze lokalne i regionalne, wnoszą istotną wartość dodaną. Doświadczenia różnych państw członkowskich pokazują bowiem, że otwartość, przejrzystość i bezpośrednie kontakty partnerów — czym charakteryzują się właśnie mniejsze projekty — budują wzajemne zaufanie i dają konkretne rezultaty w odniesieniu do problemów praktycznych.

25. Podkreśla, że doświadczenia m. in. z Rumunii wskazują, jak wielkie znaczenie dla rozwoju potencjału administracji szczebla lokalnego i regionalnego w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących mają środki z instrumentów pomocy przedakcesyjnej, o które można ubiegać się na finansowanie zdecentralizowanych projektów.

26. Zaleca takie dopasowanie wszystkich komponentów w ramach IPA, aby uwzględnić władze lokalne i regionalne oraz organizacje pozarządowe, które wnoszą istotny wkład do procesu rozszerzenia. Z doświadczeń szeregu państw członkowskich, wśród nich Wielkiej Brytanii i Danii, wynika, że dolny próg wsparcia obowiązujący dla projektów transgranicznych stwarza problemy władzom lokalnym i regionalnym.

27. Zwraca uwagę na to, jak ważne jest, by w ramach IPA w większym stopniu skupić się na rozwijaniu lokalnego i regionalnego potencjału administracyjnego, zamiast kierować działania tylko na rozwój administracji centralnej. W przypadku braku zdolności administracyjnych we władzach lokalnych i regionalnych trudne może się okazać trwałe wdrożenie wspólnotowego dorobku prawnego.

28. Zwraca uwagę na to, że zasadniczą przeszkodą dla pełnego wykorzystania środków przeznaczonych na projekty są niewystarczające zdolności krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących w tym zakresie. Chodzi tu o cały proces — od składania wniosków aż po realizację i sprawozdawczość, w którym brak doświadczenia może mieć istotny negatywny wpływ. Można w tym miejscu zwrócić uwagę na bariery językowe i brak technicznej wiedzy na temat procesu składania wniosków i zarządzania projektami jako na znaczne utrudnienia w prowadzeniu i realizacji projektów. Także to jasno pokazuje, że w ramach IPA powinny istnieć realne możliwości wspierania władz lokalnych i regionalnych w rozwijaniu zdolności administracyjnych.

29. Opowiada się za tym, by przy kształtowaniu IPA przewidzieć szereg etapów, tak by można było zacząć od małych projektów. Dzięki temu wraz z rosnącym doświadczeniem i poprawą zdolności administracyjnych pojawią się możliwości realizowania także większych projektów.

30. Zaleca utworzenie w ramach IPA osobnej pozycji budżetu dotyczącej małych projektów, tak jak to miało miejsce we wcześniejszych programach, np. „PHARE Baltic Project Facility” czy „TACIS Small Project Facility”. Komitet wskazuje na fakt, że w latach 1998-2001 w ramach tych programów zrealizowano 259 projektów we współpracy z Estonią, Łotwą, Litwą, Polską, Rosją, Białorusią, Ukrainą, Mołdawią i państwami członkowskimi, a przeprowadzona w 2000 r. przez Europejski Trybunał Obrachunkowy ocena dotycząca m.in. programów TACIS zawierała zalecenie zwiększenia finansowania dla „TACIS Small Project Facility” w związku z jego wielkim sukcesem.

31. Wskazuje także na to, że w Turcji właśnie przy mniejszych projektach, dotyczących często konkretnych inicjatyw, można było zaobserwować decydującą wartość dodaną dla całej Unii Europejskiej, ponieważ dzięki tym projektom na szczeblu lokalnym i regionalnym udało się jednocześnie w konkretny sposób przekazać pozytywny obraz UE oraz wiedzę o Unii.

32. Zwraca uwagę, że doświadczenia zdobyte we wcześniejszych programach wsparcia nie pozostawiają wątpliwości co do znaczenia możliwie jak największego ograniczenia biurokracji towarzyszącej programom wsparcia w ramach IPA. Nie mogą one obejmować zbyt wielu etapów, na których każdorazowo potrzebna jest decyzja o przyznaniu środków, dlatego też Komitet wskazuje na to, że ramy projektów muszą być elastyczne, aby umożliwić przenoszenie środków między pozycjami w budżecie — pozwoli to na uwzględnienie nowych informacji i optymalizację projektów w trakcie ich realizacji. Komitet zauważa w tym kontekście, że skomplikowane procedury administracyjne przynoszą szkodę zwłaszcza małym projektom. Komitet przywołuje tu doświadczenia z Serbii, świadczące o tym, że np. opóźnienia w przekazywaniu przyznanych środków władzom odpowiedzialnym za realizację projektu mogą mieć niepożądane skutki.

33. Zwraca uwagę na to, że krajowe stowarzyszenia mogą przyczynić się do ułatwienia procesów związanych z zarządzaniem projektami, na przykład pełniąc funkcję punktów kontaktowych i informacyjnych, ponieważ dysponują istotną wiedzą i mogą pomóc w rozpowszechnieniu wzorcowych rozwiązań w zakresie zarządzania projektami.

34. Wskazuje na udaną współpracę między państwami członkowskimi a Turcją, Chorwacją i Byłą Jugosłowiańską Republiką Macedonii w ramach programu kulturalnego UE. Dobrze przebiegała także współpraca państw członkowskich z Turcją w ramach unijnego programu „Uczenie się przez całe życie”. Równie pozytywne doświadczenia przyniosła współpraca w ramach siódmego programu ramowego na rzecz badań i rozwoju z udziałem Turcji, Chorwacji, Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii oraz Serbii. Komitet zwraca uwagę, że takie podejście oraz możliwość współpracy powinno się uwzględniać także w odniesieniu do IPA, aby wymiana ekspertów w określonej dziedzinie między państwami członkowskimi a krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi mogła się odbywać w jeszcze szerszym zakresie na szczeblu lokalnym i regionalnym.

35. Wskazuje na duże znaczenie wiedzy fachowej specyficznej dla danego sektora. Doświadczenia duńskie i polskie dowodzą, że udział ekspertów lokalnych i regionalnych, którzy zajmują się pewnymi zagadnieniami w praktyce, umożliwia merytoryczny dialog, korzystny dla współpracy i procesu uczenia się. Z kolei z doświadczeń brytyjskich wynika, że wymiana specjalistów to proces wzajemnie inspirujący, podczas którego uczą się obie strony, gdyż krajowi eksperci w danej dziedzinie także odnoszą korzyści ze współpracy. Doświadczenia Włoch i Chorwacji pokazują, że projekty, które mają pozytywny przebieg dla obu stron, mogą utorać drogę dla kolejnych projektów i dalszej współpracy.

36. Zwraca uwagę, że programy uczenia się i kształcenia przez całe życie są niezmiernie istotne, aby proces uczenia się nie kończył się na jednym projekcie, ale by zapewnione były ciągły rozwój i dynamika. Przywołuje doświadczenia m. in. z Rumunii, które wskazują, że współpraca w tej dziedzinie jest istotna, by stworzyć efektywnie funkcjonujący i sprawdzający się w praktyce sektor publiczny.

37. Uważa, że w budżecie trzeba przewidzieć środki na tłumaczenie ustne. Istnieją tu doświadczenia, m. in. z Estonii i Chorwacji, pokazujące, że brak profesjonalnego tłumaczenia utrudnia planowanie i realizację projektów transgranicznych. Stoi to bowiem na przeszkodzie komunikacji między partnerami, a ta decyduje przecież o powodzeniu projektu i wzajemnym zrozumieniu.

38. Wskazuje na potrzebę poświęcenia większej uwagi gromadzeniu danych związanych z projektami. W niektórych przypadkach dane były trudno dostępne i zróżnicowane jakości, co może niekorzystnie odbić się na jakości projektu.

39. Jest zdania, że dla przeprowadzenia reform instytucjonalnych decydujące jest istnienie dużego potencjału administracyjnego na wszystkich szczeblach i zwraca uwagę, że słabe punkty w strukturze administracji mogą hamować te reformy. Z doświadczeń Chorwacji oraz Bośni wynika np., że zwłoka we wdrażaniu prawa krajowego odbija się niekorzystnie na realizacji projektów na szczeblu lokalnym i regionalnym.

40. Stwierdza, że należy wziąć pod uwagę problemy, które mogą wyniknąć przy harmonizacji przepisów UE i prawa krajowego. I tak np. doświadczenia z Serbii pokazują, że niedostateczna zgodność przepisów dotyczących udzielania zamówień może prowadzić do nieporozumień i zwłoki w realizacji projektów.

41. Zwraca uwagę, że należy starannie wyważyć wsparcie udzielane w różnych dziedzinach. Podczas poprzednich rozszerzeń dochodziło do dużych rozpiętości w rozwoju poszczególnych dziedzin. Odnotowywano wprawdzie postępy w dziedzinach związanych ze wspólnotowym dorobkiem prawnym, gdyż stanowiły one jasno określony priorytet polityczny, w innych jednak działo się bardzo niewiele. W efekcie cała uwaga skupiała się na nielicznych dziedzinach, a nie poświęcano jej innym ważnym obszarom sektora publicznego, dla których też często brakowało środków. Wiele inicjatyw w tych obszarach realizowano zbyt pośpiesznie, pod silną presją czasu i zasobów, co z kolei ograniczyło możliwość osiągnięcia skutecznych rezultatów.

42. Biorąc pod uwagę przytoczone wyżej doświadczenia, podkreśla, że projekty UE powinny być rozpoczynane jak najwcześniej, aby pośpiech nie ograniczał niepotrzebnie ich realizacji, a co za tym idzie, ich rezultatów.

43. Jest zdania, że kryteria polityczne należy rozpatrywać z szerszego punktu widzenia, aby zapewnić konieczne wyważenie i powiązanie kryteriów politycznych ustalanych przez UE oraz na innych, krajowych szczeblach. W przypadku programu PHARE okazało się swego czasu, że część środków przeznaczonych na spełnienie kryteriów politycznych nie była efektywna, ponieważ cel został sformułowany zbyt wąsko. Wsparcie nie uwzględniało w wystarczającym stopniu potrzeb wynikających z powiązań między kluczowymi dziedzinami, takimi jak reformy w sektorze publicznym, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, dobre sprawowanie rządów i zwalczanie korupcji. Ponadto, udzielając wsparcia nie wzięto pod uwagę ważnego faktu, że wielu kwestii związanych z kryteriami politycznymi nie da się przeprowadzić bez spowodowania następstw dla kryteriów gospodarczych. Dlatego też szczebel lokalny i regionalny musi być włączony w określanie priorytetów IPA, tak by wsparcie z IPA było ukierunkowane na realne potrzeby. Komitet Regionów zwraca uwagę na problem niedostatecznej spójności krajowych strategii rozwoju i strategii donorów zewnętrznych, którą wykazały m. in. doświadczenia z Chorwacji.

44. Jest zdania, że wobec potrzeby koordynacji działań szczebla lokalnego, regionalnego i centralnego, szczebel lokalny i regionalny powinien być odpowiednio wcześniej włączony w ten proces. Okazało się, że przy niedostatecznej koordynacji szczebel centralny co prawda inicjuje liczne działania, potem jednak brakuje koncepcji ich realizacji na szczeblu lokalnym i regionalnym. W związku z tym nie wykorzystuje się potencjału uruchomionych działań.

45. W związku z tym Komitet zaleca koordynację między szczeblem centralnym a władzami lokalnymi i regionalnymi, wskazując m.in. na przykłady chorwackich regionów Sisak-Moslavina, Slawonia, Osječko-Baranjska, Lika-Senj oraz miast Varaždin i Karlovac, które wyraziły życzenie ściślejszego włączenia ich w przygotowania programów operacyjnych

w ramach IPA. Stanowiłoby to także wkład w dostosowanie podejmowanych działań do istniejących potrzeb.

46. Zaleca w związku z tym, by w ramach operacyjnego programowania IPA zadbać o większe zaangażowanie wybranych władz lokalnych i regionalnych, tak jak miało to już miejsce w Chorwacji w odniesieniu do drugiego komponentu IPA (współpraca transgraniczna). Komitet Regionów zwraca uwagę, że to władze samorządowe posiadają odpowiednie doświadczenie, ponieważ dokładnie znają lokalne i regionalne potrzeby, a zatem mogą wskazać problemy i przyczynić się do ich rozwiązania. Zaleca się zatem, by objąć tą metodą także inne kraje kandydujące i rozszerzyć jej zastosowanie również na inne priorytety programowe.

Bruksela, 27 listopada 2008 r.

Przewodniczący  
Komitetu Regionów  
Luc VAN DEN BRANDE

---